Er der håb for planteproduktion efter PFAS forbuddet?

08. januar 2026

SEGES INNOVATION

Velkommen til en talk om fremtiden efter PFAS-forbuddet

- 4 indlægsholdere giver deres bud på en fremtid for planteproduktionen

- Igennem kongressen har der været 6 indlæg, der fokuserer på udfordringer og nye løsninger
- Mange har ideer til nye veje for planteproduktionen, men vi skal snart levere

- Så er der håb?
  - Jens Erik Jensen, Chefkonsulent, SEGES Innovation
  - Birger Eriksen, Senior Advisor, Sejet planteforædling
  - Nina Cedergreen, Professor, Københavns Universitet
  - Jens Elbæk, Afdelingschef, SEGES Innovation

SEGES INNOVATION

Forbuddet mod 32 PFAS-bekæmpelsesmidler

- Et kæmpe wake-up call!

- Umiddelbart kan vi glæde os over én sæson mere for 5 af aktivstofferne, kun tau-fluvalinat er ude nu
- På den korte bane må vi tænke I alternative kemiske produkter, optimere sortsvalg, ikke så vintersæd for tidligt
- På lidt længere sigt skal vi tage IPM langt mere alvorligt end hidtil og tænke i resiliens i dyrkningen
- Det kommer til at koste
- Og det kræver tid at udvikle nye dyrkningskoncepter
- Vi skal i gang med det samme!

SEGES INNOVATION

Fem eksempler på tilpasning kort sigt

Forbud	Hvad kan vi gøre
Diflufenican + Mateno Duo i vintersæd	Hav større fokus på sen såning Øg doseringen af prosulfocarb, suppler med Pico Metsulfuron kan medvirke til at lukke hul mod agerstedmoder – SU-regler
Propulse + Balaya i korn	Vælg de mindst modtagelige sorter + sortsblandinger + følge med i reg.net + brug tilbageværende triazoler, selv om de har lav effekt
Fluazinam i kartofler	Optimer sortsvalg, perfekt timing af sprøjtestart Se hvor længe programmet holder
Diflufenican i frøgræs	Rækkedyrkning, rækkesprøjtning med glyphosat og andre produkter
Tau-fluvalinat og glimmerbøsser	Vinterraps: Evne til at kompensere for tidlige angreb Vårafgrøder: Kan se ind i store tab, satse på mindre anvendelse af Mospilan

SEGES INNOVATION

Tilpasninger på lidt længere sigt

- **Sædskifte, sædskifte og sædskifte!**
- Forebyggende tiltag skal altid i spil
- Bruge hele IPM-værktøjskassen, også de små hamre!
  - 'Fremtidssikre'/nye pesticider
  - Biosolutions hvor de findes
  - Alt ikke-kemisk, også det med lav effekt, som vi måske har forkastet tidligere
- Udvikle IPM-værktøjer – flytte barren for, hvad vi kan gøre

IPM forudsætter, at vi har pesticider til rådighed!

SEGES INNOVATION

Sædskifter – det går langsomt men er vi på rette vej?

Vinterhvede 2020, pct. af areal

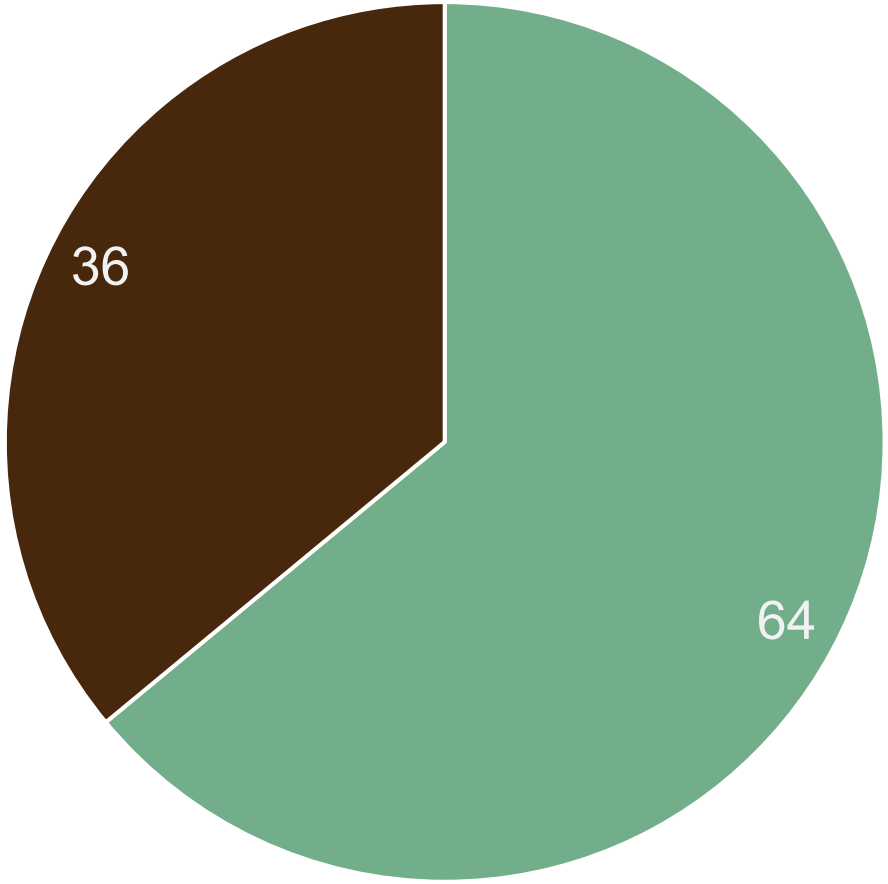

Vinterhvede 2025, pct. af areal

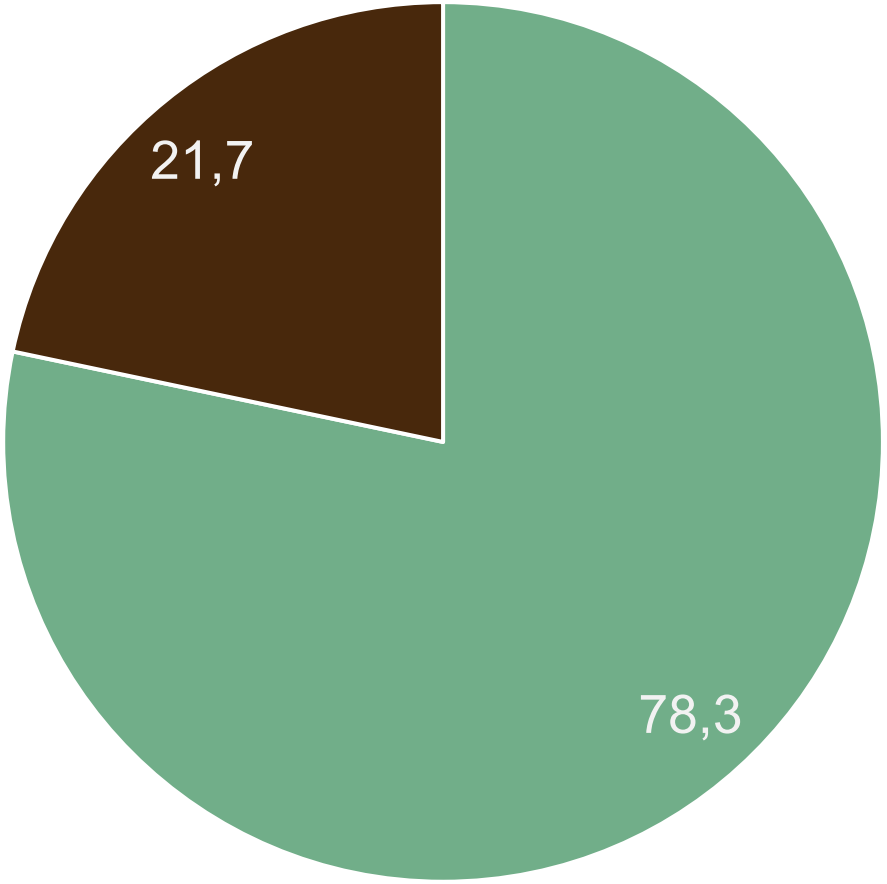

SEGES INNOVATION

Når vi tager det lange lys på…

- Fortsat udvikling af præcise, ikke-kemiske løsninger mod ukrudt
- Forædlerne lægger endnu større vægt på resistens mod sygdomme og skadedyr (Birger)
- Smalspektrede insekticider med ny teknologi (Nina)
- Mikrobielle produkter – kan de med succes bruges på friland?

- Tage næste skridt – IPM 2.0 – resiliente dyrkningssystemer!

- Det store spørgsmålstegn er skadedyr – tackle store angreb i visse år

- Uanset hvad, dette er et dansk ‘benspænd’, som kommer til at koste!!

SEGES INNOVATION

GENETIK som erstatning for KEMI (fungicider)?

Hvad skal der til :

- NU (2027)
  - Tilpas sortsvalget – giv evt. køb på 2% udbytte og vælg sorter med så komplet resistens som muligt.
- MELLEMLANGT SIGT (2029):
  - Planteforædlingsfirmaerne kan tviste deres udvalg og registrering af sorter mod stor fokus er på komplet resistens + udbytte
- LANGT SIGT (2033):
  - De første NGT-sorter rammer markedet med ny effektiv og holdbar resistens

GENETIK som erstatning for KEMI (fungicider)?

Kan forædlerne løfte opgaven:

- FOR
  - Forædlingen har altid haft fokus på resistens – skal ikke starte fra scratch – men skal fokusere på mere komplet resistens.
  - TEKNOLOGI: de bioteknologiske værktøjer er nu på plads (DNA-markører, Genomisk Selektion, AI til gene scouting), NGT er på vej til godkendelse – nye muligheder, nye virkningsmekanismer, ny hastighed
  - 200 mio. DKK til planteforædlingsforskning fra forskningsreserven (Grøn Trepart)
- IMOD
  - Merudbytte for svampebekæmpelse i hvede er 11,4 hkg/ha (5 år gns. i måleblanding) genetik kan ikke erstatte fungicidernes forgrønnende effekt – der vil stadig være et tab selv ved komplet resistens
  - Svært at gardere sig fuldt mod nye patogen racer og resistens-nedbrud

GENETIK som erstatning for KEMI (fungicider)?

Hvordan

- Stacking af kendte resistensgener med brug af DNA-markører
- GS prædiktionsmodeller for multigen resistens for flere af de betydende sygdomme

- NGT:
- Promotor overexpression
- Copy number af resistensgener
- Multiplexing med CRISPR-kassetter, mange gener på en gang
- Ny resistens fra eksotisk materiale overføres til allerede forædlede topsorter
- Ultimativt: indbygning af NGT-egenskaber som en integreret del af forædlingsprocessen

RESISTENS-NEDBRUD

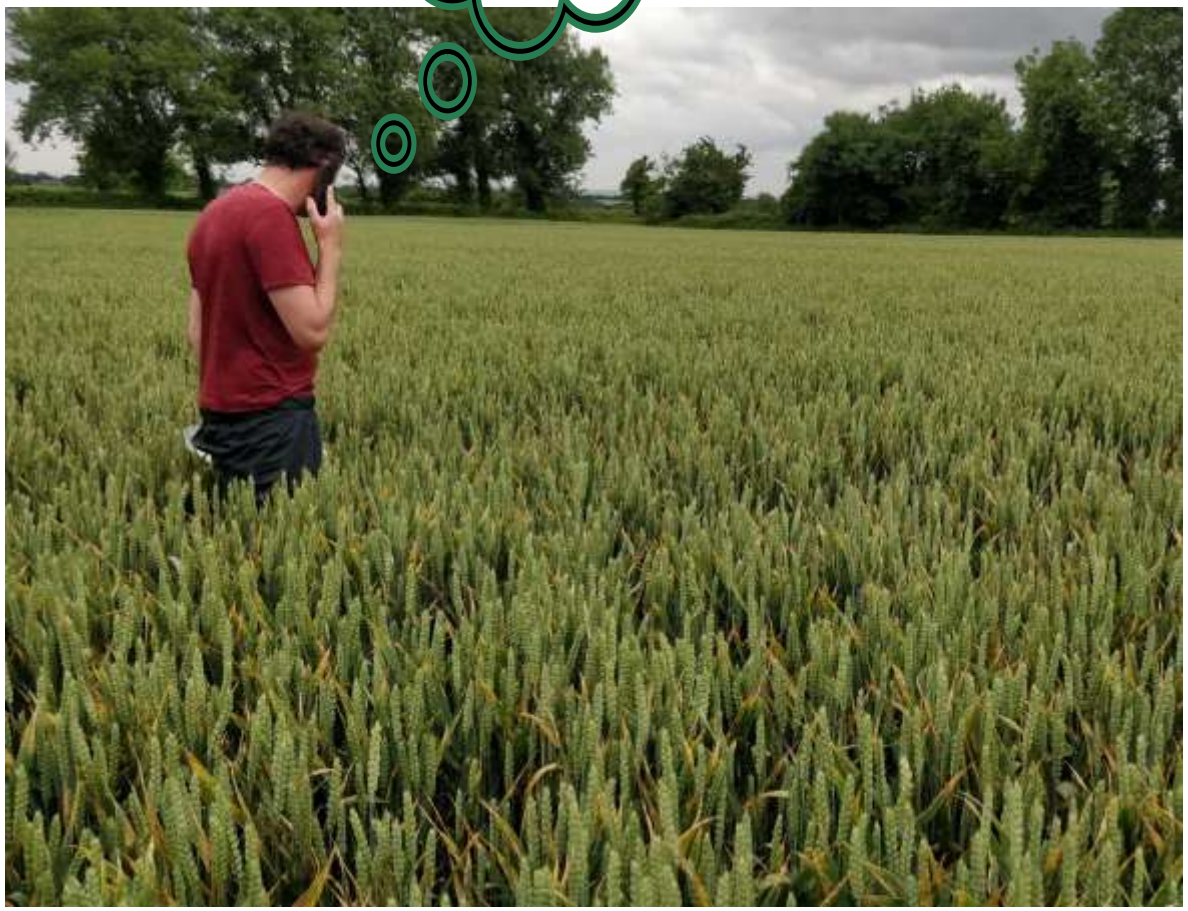

Hvis ikke sorten hjælper, kan selv de bedste midler ikke holde septoria nede under Irske forhold.

STACKING AF RESISTENS

PÅ BAGGRUND AF MARKØRER

Niels Frederik Vestergård, Erhvervs PhD,
Sejet+Flakkebjerg vejledt af
Lise Nistrup, Finn Borum
og Winnie Füchtbauer

Cougar / KWS Rowan

KWS Firefly

4D

Edgar / Tabasco

Informer

2A

Boisseau / Solehio

KWS Extase

7A

Torp / (Stigg/Hereford)

Kvium

1B

SORT 1 × **SORT 2**

EFFEKT AF STACKING

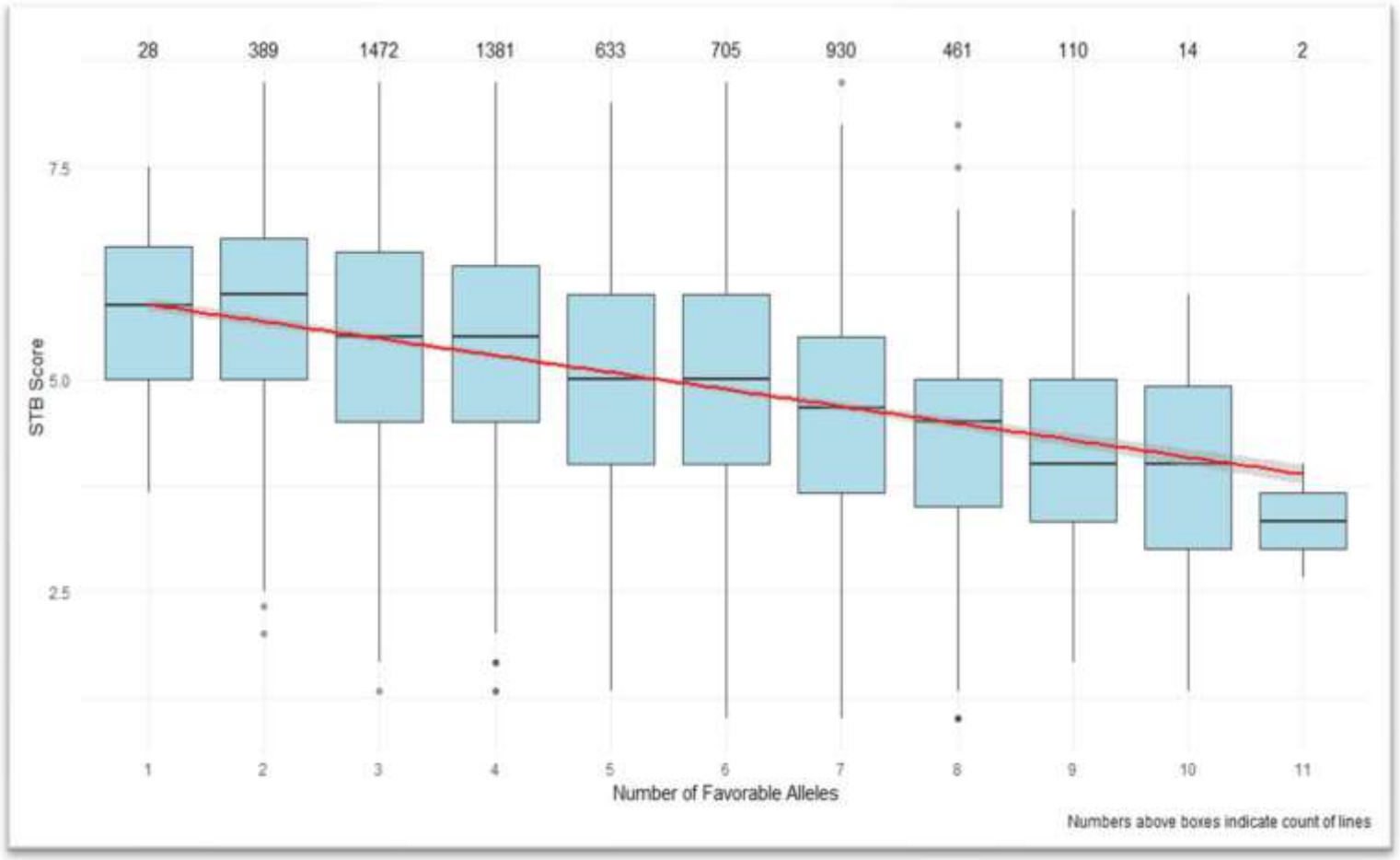

STACKING – DET RAMMER OGSÅ MARKEDET

Den nye Sj U2112: SJ SALK
FHT 104 i Statsforsøg 2025

Finn & Winnie

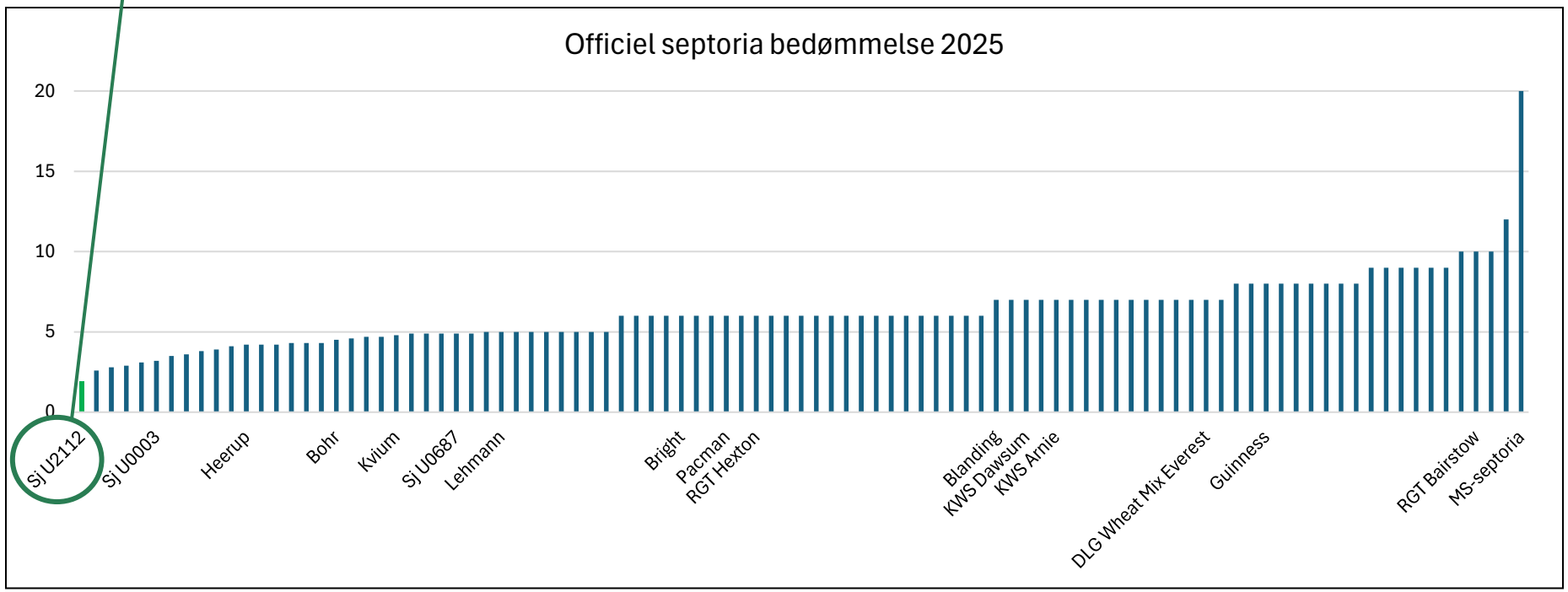

NGT PROCES

EN GENIAL SMUTVEJ!

3 gen knockout

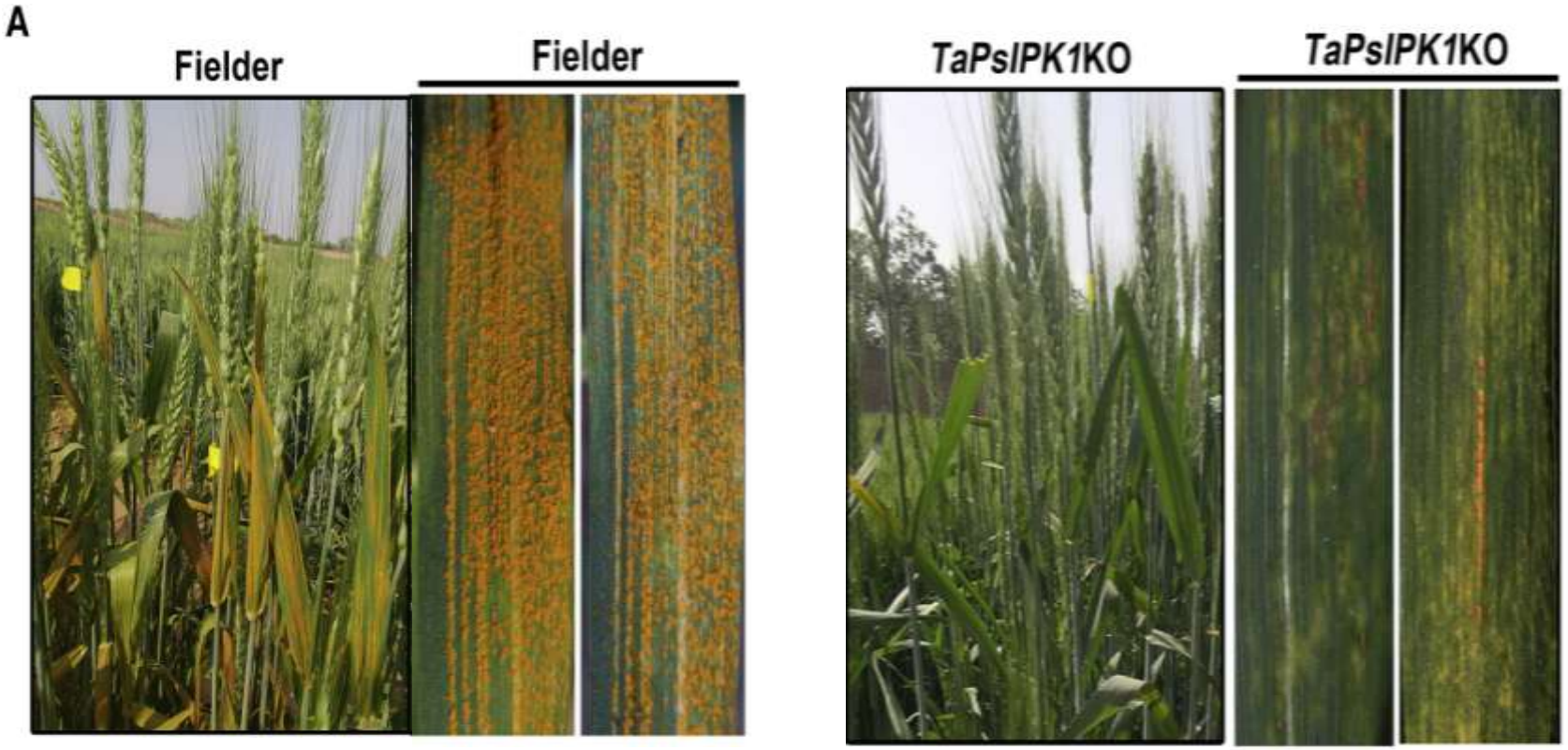

Wang, N., et al. (2022). "Inactivation of a wheat protein kinase gene confers broad-spectrum resistance to rust fungi." Cell **185(16): 2961-2974.e2919.**

Vil der være nye alternative pesticid-typer i fremtiden?

Nina Cedergreen, Plantekongressen 2026

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Der bliver p.t. godkendt flere biopesticider end kemikalier i EU

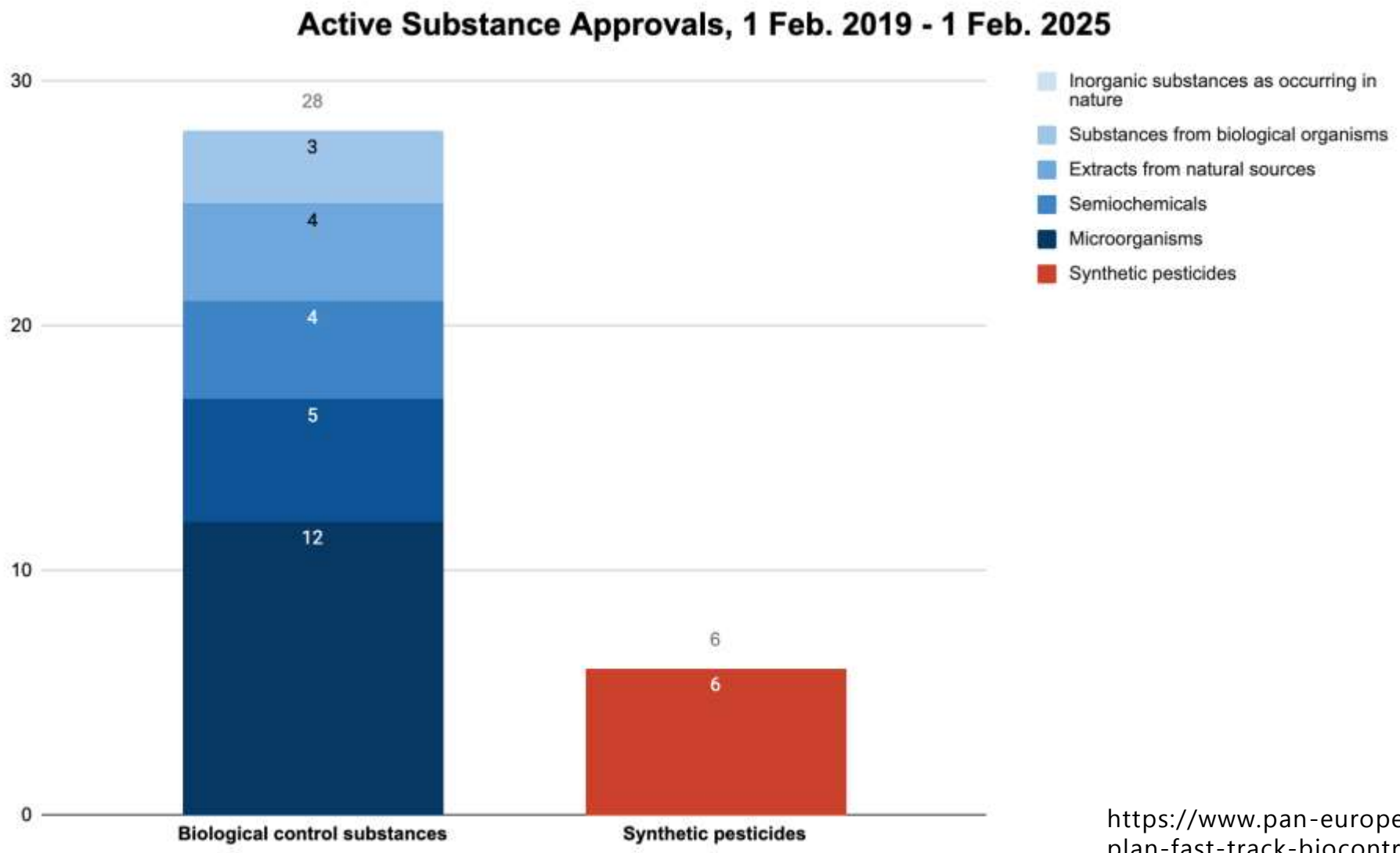

https://www.pan-europe.info/blog/will-commission%E2%80%99s-plan-fast-track-biocontrol-miss-mark-pesticide-reductions

Biopesticiderne bliver bedre mht virkning

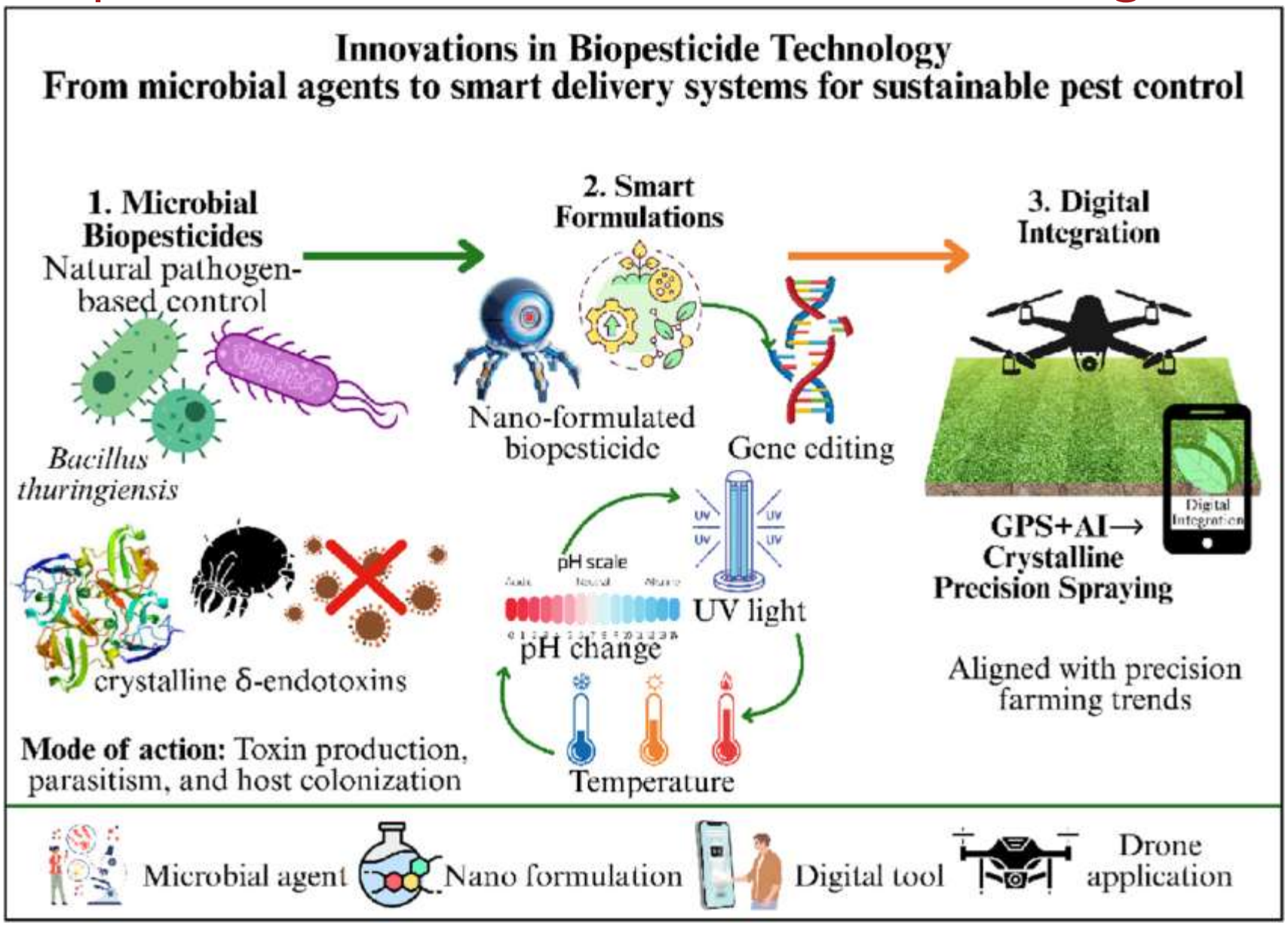

Bedre forståelse for virkemåde

Nye formulerings teknologier

Mere effective produktions-metoder
➔ Konkurencedygtige priser

EU-reguleringen er stadig ikke tilpasset de nye produkter,- men tingene rykker på sig

https://doi.org/10.1016/j.jafr.2025.102369

Nye virkemåder er på vej i Europa

dsRNA-midler under registrering i Europa:

- Ledprona mod Colorado biller (godkendt I USA)
- Noroa mod Varroa mider (godkendt I USA)
- Middel mod meldug i druer

Midler mod rapsjordlopper, kartoffelskimmel etc virker i laboratorier og væksthuse

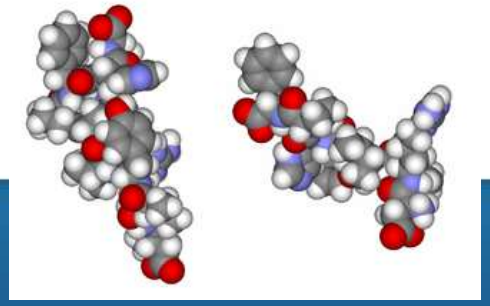

VESTARON CROP PROTECTION

Home Products About Us Resources FIND A REP

Back

July 22, 2025

Vestaron Expands European Access for SPEAR® LEP with New Authorizations on Tomatoes in Greece and Olives in Italy

Der er stor fantasi blandt udviklere – men ingen "quick fixes"

Mere miljøvenlige (bio)pesticider er:

- Hurtigere nedbrydelige
- Efterlader ikke "evigheds" metabolitter
- Er specifikke mht sygdomme og skadedyr

-> brug for mange forskellige produkter

- Resistens vil også udvikles
- Der er ingen vej udenom IPM

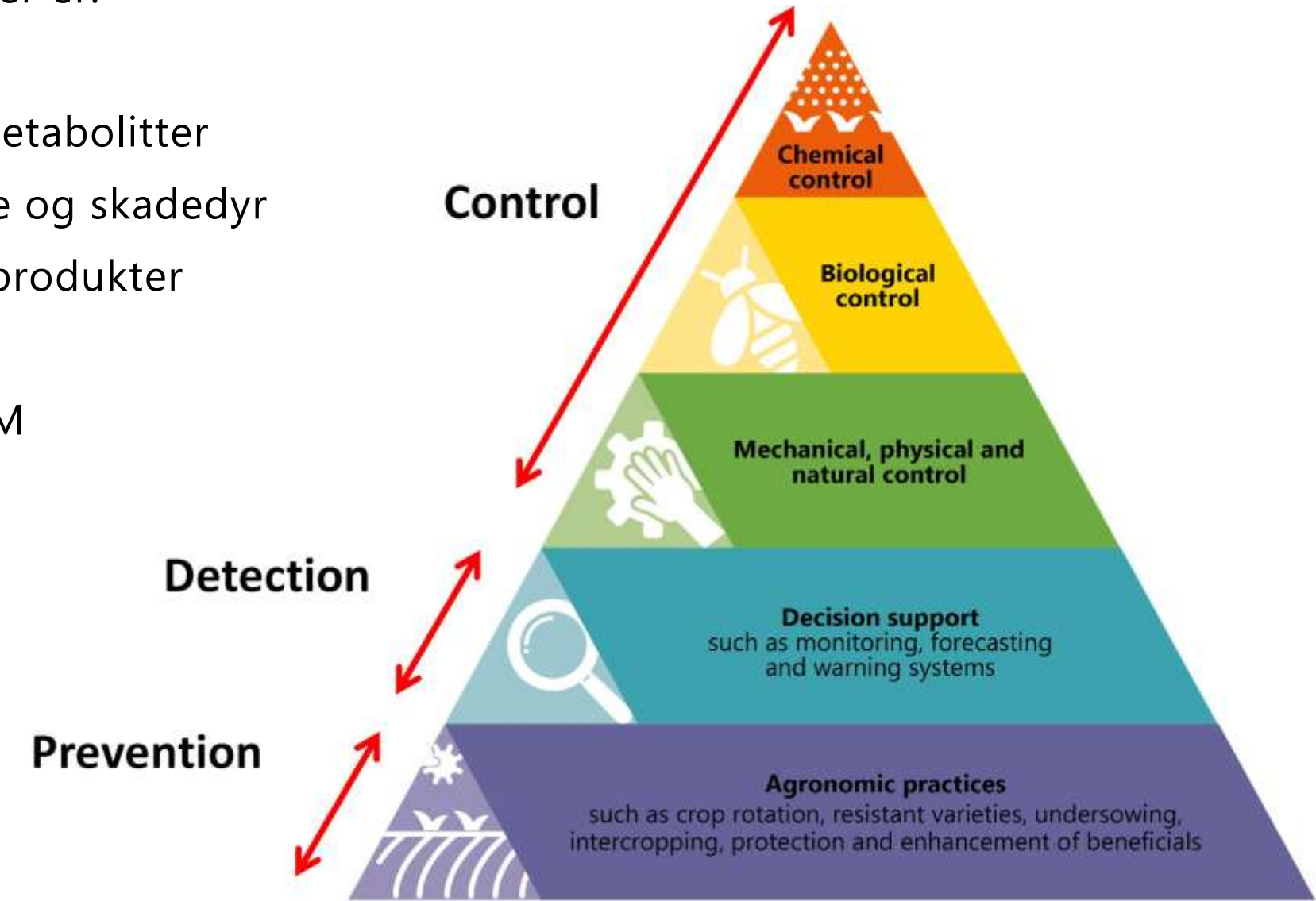

”Kemiens era er ved at løbe ud”

Det her er mere end bare et forbud mod PFAS pesticider

Hvad ligger på den anden side?

Biosolutions

- Planteforædling (resistens)
- Biologisk bekæmpelse
- IPM/ICM

Hårdt arbejde

- Mekanisk ukrudtsbekæmpelse (stål, ild og laser)

SEGES INNOVATION

Er der håb?

Ja - men vi kan ikke gøre det alene

- National enegang er en dødssejler
- Vi må stå sammen – vi er så få tilbage
- Vi får nok brug for lidt tid…….

SEGES INNOVATION

Kan vi ikke bare lære af økologerne?

- Jo – men ikke 40% udbyttetab
- Hvis vi ikke finder nye løsninger skal vi bruge et væsentligt større areal til at brødføde verden – det er ikke en option

SEGES INNOVATION

PS. Landbrugets foretrukne løsning – Strukturudvikling bygger på kemi

Hvordan kan færre producere mere uden kemi?

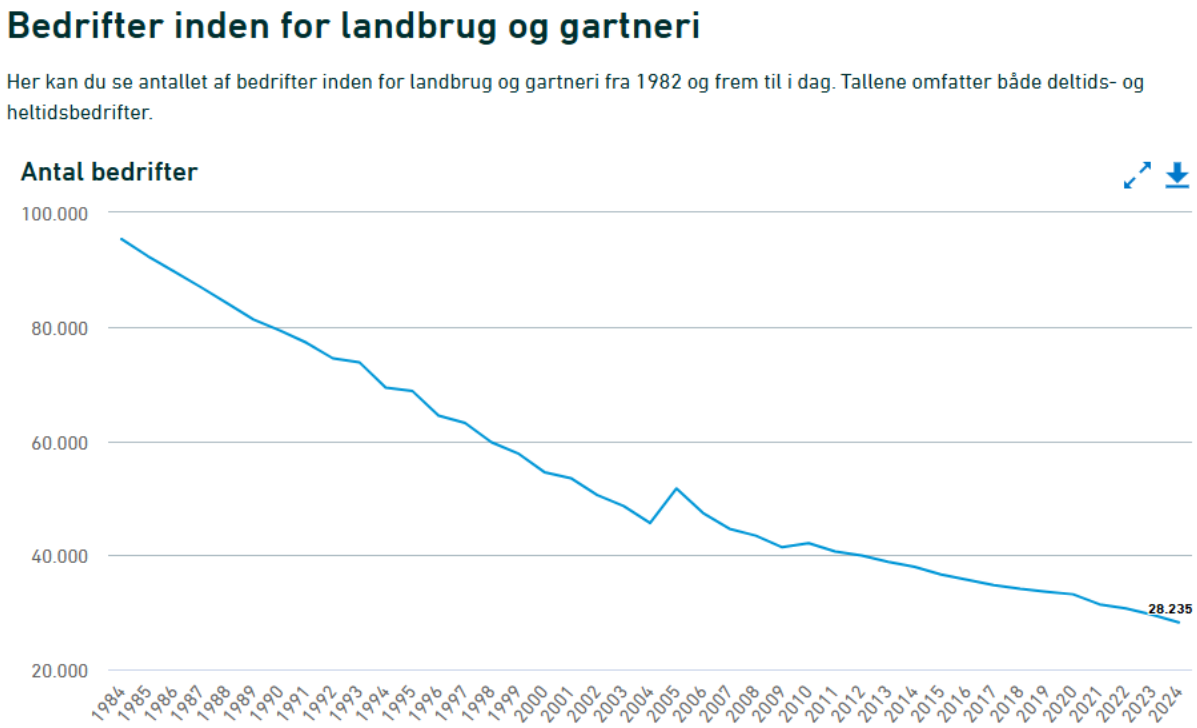

SEGES INNOVATION